

УДК 633.2.03

С. І. СМЕТАНА, Г. Я. ПАНАХИД, У. О. КОТЯШ, кандидати с.-г. наук

Д. Л. ПУКАЛО, науковий співробітник

Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН

КОРМОВА ПРОДУКТИВНІСТЬ І ЯКІСТЬ БОБОВО-ЗЛАКОВОГО ТРАВСТОЮ ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАСТОСУВАННЯ ДОБРИВ

*Представлено результати досліджень щодо вивчення впливу
удобрення на продуктивність і якість бобово-злакового травостою.*

***Ключові слова:** ґрунт, удобрення, зелена маса, якість, корм,
поживність.*

Сучасний рівень кормовиробництва в Україні не задовольняє потреби тваринництва. Дефіцит рослинного протеїну, за даними Мінагропрому, щорічно становить 2–3 млн т [1, 2]. Водночас у структурі польових площ питома вага високобілкових зернобобових кормових культур дорівнює лише 38 %. Збільшення виробництва протеїну за рахунок лише традиційних культур є малореальним, тому в останні роки значну увагу звертають на такі нові однорічні і багаторічні бобові культури, як люпин, лядвенець рогатий, козлятник східний [3, 4]. Рекомендації, які базувалися на поодиноких дослідженнях з місцевими популяціями перерахованих культур, на даний час є малоефективними.

Дослідну роботу виконували шляхом проведення польових та лабораторних досліджень за загальноприйнятою методикою [5].

Польовий дослід закладено весняним способом сівби у 2011 р. в кормовій сівозміні лабораторії кормовиробництва Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН на темно-сірих опідзолених кислих (рН 4,8) перезволожених бідних ґрунтах з вмістом гумусу 1,2 % та низьким вмістом азоту і калію.

У 2011 р. протягом вегетації багаторічних трав склалися несприятливі погодні умови для їх росту і розвитку. У квітні, коли рослини інтенсивно наростали у висоту, стояла холодна погода, а травень – перша половина червня характеризувалися у Львівській області підвищеним температурним фоном та недостатньою кількістю опадів.

© Сметана С. І., Панахид Г. Я.,

Котяш У. О., Пукало Д. Л., 2013

Передгірне та гірське землеробство і тваринництво. 2013. Вип. 55 (II).

Найнижчий урожай зеленої маси (34,75 т/га) одержано на варіанті пажитниця однорічна с. Еней, грястиця збірна с. Дрогобичанка, райграс багатоукісний с. Київський, люпин багаторічний з внесенням повного мінерального добрива в нормі $N_{30}P_{30}K_{30}$.

На варіанті пажитниця однорічна с. Еней, грястиця збірна с. Дрогобичанка, райграс багатоукісний с. Київський, конюшина лучна с. Передкарпатська 6 з внесенням фосфорно-калійних добрив у нормі $P_{30}K_{30}$ урожай зеленої маси становив 39,1 т/га, застосування повного мінерального добрива в нормі $N_{30}P_{60}K_{60}$ сприяло отриманню урожаю 45,0 т/га.

Найвищу врожайність відзначено на варіанті пажитниця однорічна с. Еней, грястиця збірна с. Дрогобичанка, райграс багатоукісний с. Київський, козлятник східний з удобренням $N_{30}P_{60}K_{60}$ (51,75 т/га зеленої маси).

Дані показали (табл.), що протягом вегетаційного періоду найнижча урожайність була на варіанті із внесенням фосфорно-калійних добрив (7,9; 6,6 і 13,8 т/га сухої маси). Найвищий збір корму (11,9 і 15,4 т/га сухої маси) одержано при внесенні повного мінерального добрива в нормі $N_{30}P_{60}K_{60}$.

Нашими дослідженнями встановлено, що збір кормових одиниць на варіанті, де було висіяно травосумішку пажитниця однорічна с. Еней, грястиця збірна с. Дрогобичанка, райграс багатоукісний с. Київський, конюшина лучна с. Передкарпатська 6, при внесенні повного мінерального добрива в нормі $N_{30}P_{60}K_{60}$ становив 5,8 т/га. Найвищий збір кормових одиниць (6,7 т/га) був на варіанті пажитниця однорічна с. Еней, грястиця збірна с. Дрогобичанка, райграс багатоукісний с. Київський, козлятник східний при застосуванні повного мінерального добрива в нормі $N_{30}P_{60}K_{60}$.

Суха маса злаково-бобового травостою була достатньо забезпечена перетравним протеїном для годівлі ВРХ (від 109,1 до 134,1 г/кг).

Висновки

1. Протягом вегетаційного періоду найнижча урожайність сухої маси була на варіанті з внесенням фосфорно-калійних добрив (7,9; 6,6 і 13,8 т/га). Найвищий збір корму (11,9 і 15,4 т/га сухої маси) одержано при внесенні повного мінерального добрива в нормі $N_{30}P_{60}K_{60}$.

2. Найвищий збір кормових одиниць (6,7 т/га) був на варіанті пажитниця однорічна с. Еней, грястиця збірна с. Дрогобичанка, райграс багатоукісний с. Київський, козлятник східний при внесенні повного мінерального добрива в нормі $N_{30}P_{60}K_{60}$.

Продуктивність бобово-злакового травостою залежно від удобрення (середнє за 2011–2012 рр.)

Склад бобово-злакових сумішок	Удобрення	Збір з 1 га, т				Вміст перетравного протеїну в 1 к. од., г
		зеленої маси	сухої маси	кормових одиниць	перетравного протеїну	
Пажитниця однорічна с. Еней, грядиця збірна с. Дрогобичанка, райграс багатоукісний с. Київський, конюшина лучна с. Передкарпатська 6	P ₃₀ K ₃₀	39,1	7,9	4,3	0,5	115,8
	N ₃₀ P ₃₀ K ₃₀	35,3	8,7	5,1	0,6	119,0
	N ₃₀ P ₆₀ K ₆₀	45,0	11,9	5,8	0,7	123,4
Пажитниця однорічна с. Еней, грядиця збірна с. Дрогобичанка, райграс багатоукісний с. Київський, люпин багаторічний	P ₃₀ K ₃₀	30,05	6,6	3,4	0,4	105,4
	N ₃₀ P ₃₀ K ₃₀	36,45	8,2	3,9	0,4	109,1
	N ₃₀ P ₆₀ K ₆₀	34,75	7,9	4,2	0,5	112,3
Пажитниця однорічна с. Еней, грядиця збірна с. Дрогобичанка, райграс багатоукісний с. Київський, козлятник східний	P ₃₀ K ₃₀	39,55	13,8	5,4	0,6	117,4
	N ₃₀ P ₃₀ K ₃₀	44,3	11,8	6,3	0,8	127,5
	N ₃₀ P ₆₀ K ₆₀	51,75	15,4	6,7	0,9	134,1

Література

1. Бабич А. О. Світові земельні, продовольчі і кормові ресурси, їх освоєння на межі ХХ і ХХІ століть / А. О. Бабич, Л. А. Побережна // Вісник Дніпропетровського ДАУ. – 1999. - № 1/2. – С. 86–88.
2. Вергунов В. А. Біоенергетична та економічна оцінка вирощування трав залежно від режиму їх скошування в умовах осушених торфовищ / В. А. Вергунов, М. І. Сацик // Зб. наук. пр. Інституту землеробства УААН. – 2000. – Вип. 2. – С. 155–160.
3. Панахид Г. Я. Економічна ефективність поверхневого та докорінного поліпшення лучних угідь тривалого використання / Г. Я. Панахид, У. О. Котяш, М. Т. Ярмолюк // Корми і кормовиробництво. - 2012. – Вип. 73. – С. 240–243.
4. Луківництво в теорії і практиці / [Я. І. Мащак та ін.]. – Львів : [Сполом], 2005. – 295 с.
5. Методика проведення дослідів з кормовиробництва і годівлі тварин / за ред. А. О. Бабича. – К. : Аграрна наука, 1998. – 78 с.